

—σελ. 102—104. Ἐπισκεφθεὶς τὸν ἐπισκευασθέντα ναῦκον τοῦ Προφήτου Ἡλίας (μεταξὺ τῶν χωρίων Περιβόλια καὶ Μουρνιές Κυδωνίας) διέκρινα κάτωθεν καλῶς ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τὸ λόγφ τῆς φθορᾶς τοῦ λίθου μὴ διαγνωσθῆν ὑφ' ὑμῶν τέλος τοῦ πρώτου στίχου τῆς ἐπιγραφῆς ΠΥΡΙΣΟΝΗΝ. Κατὰ ταῦτα μεταγραπτέον.

Ἐδὲμ κατοικῶν ἡλίου πυρὶ Ἰσον ἦν
καὶ ναὸν οὐκ εἶν θνητὸς αἶν. Μάκωρ δέχου.

Ἐργάτης τοῦ δόμου καὶ τῶν στίχων ἀναθέτης Πέτρος Καλλιέργης ἐφφώνει δίκαιον (Ἰσον ἦν) ὁ τὴν Ἐδὲμ κατοικῶν (Οὐρανοθρέμμων) ἐν ἡλίου πυρὶ (ἐμπυράρματος) νὰ κατοική καὶ ἐπὶ γῆς ναὸν θνητὸς αἶν. Δι' ὃ καὶ κατασκευάσας προσφέρει αὐτῇ τὸν ναὸν. Μάκωρ δέχου. Κατ' ἀρχὰς ἔδλεπον σὸν ἦν, ἀλλ' ἔπειτα διέκρινα δύο Ι Γ ἐστενοχωρημένα ἔνεκα προσθήκης ὑστέρας τοῦ πρώτου μετὰ παράβλεψιν ἀρχικὴν τοῦ χαρακτοῦ. Μετὰ τὴν τοιαύτην ἐπὶ τόπου ἀναγνωσὶν ἐπανελθὼν καὶ ἐξετάσας τὴν ἐν σελ. 102 εἰκόνα διέκρινα καὶ ἐπ' αὐτῆς τὰ γράμματα.

—σελ. 111. Τὸ Κοπολάτι ἐν στίχ. ἰ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ναοῦ Ἀγίου Ἰσιδώρου ἐν Κακοδικίῳ Σελίνου ἴσως εἶναι τὸ Ἰταλικὸν Corrolati, ὅπως εἶναι Ἰταλικὸν καὶ τὸ ἐν στίχ. 6 Νταβαλιέρο.

—σελ. 114—115. Τὸ πότε καὶ διατὶ ἐγράφησαν τὰ μονόστιχα ἴσως δεικνύουσι τὰ ἐν σελ. 119—120 τῆς ἐκκλησίας Ἀστρατήγου (ἐν Πελεκάνῳ Σελίνου), ἣτοι «1580 Μαρτίου ἰ ἦρθα καὶ προσκήνισα . . . ἦρθα καὶ ἐλητρούγησα . . . ἐγὼ παπᾶ . . . ἐλητρούγησα . . . ἦρθα ἐγὼ καὶ ἐλητρούγησα, κτλ. εἶναι δηλ.: σημειώματα (ἐνθυμήσεις) εἰς μνήμην ἱεραουργίας ἢ ἄλλου προσκυνήματος ¹⁾

1) Σημ. Δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς δύο ναοὺς. Διότι ταῦτα μὲν εἶναι χαρακτάματα δι' ἀκίδος (graffiti) γενόμενα ὑπὸ τῶν ἐλθόντων εἰς τὸν ναὸν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πρὸς ἱεραουργίαν ἢ προσκύνησιν καὶ τοιαῦτα εὗρισκονται πολλὰ καὶ πολλαχῶς εἰς ἀρχαιστέρους ναοὺς, ἐν ᾧ τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Κριῶθ Μετόπου, περὶ ἧν ὁ λόγος, εἶναι γεγραμμένα ὑπὸ μιᾶς χειρὸς διὰ χρωστήρος (ὑπὸ τοῦ ἱστοριογράφου τοῦ ναοῦ) καὶ σύγχρονα, εἶναι δὲ τὰ ὀνόματα τῶν *συνδρομητῶν* καὶ *ἀνακαιμιστῶν* τοῦ ναοῦ, ἵνα ταῦτα μνημονεύωνται εἰς αἶν, ὅπως καὶ ἀνάπτυξα ἐν σελ. 115.

—σελ. 124. Πίναξ Ε. ἀριθ. 4. Τὰ ἐν ἀρχῇ δυσξύμβλητα ἴσως παρέχουσιν ὄνομα *Μοῦροτος* τὸ φλεβοτομὴ συμπληρωτέον *φλεβοτόμος*, ἀναγνωστέον δὲ ἀπὸ *τοπανίου* (Τοπανίου);

—σελ. 128—129. Ἡ ἔξω τοῦ χωρίου Ἀγίου Ἰωάννου (παρὰ τὴν Φαιστόν) θολωτὴ ἐκκλησία ἀφετέα εἰς ἐκεῖνον, οὗ καὶ ὑπάρχει ἐπώνυμος (τοῦ Ἀγίου Παύλου) χάριν τῶν ἐν Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων ΚΖ' 6—13, ὧν ἔνεκα καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου βλέπομεν παρὰ τοὺς Καλοὺς λιμένας (Λασαίαν) Ἀγιον Παυλον, καὶ πάλιν παρὰ τὸν Φοίνικα (Ἀράδενα, Ἀνώπολις Σφακίων) Ἀγιον Παυλον.

—σελ. 155. Ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Μοροζίνη (καμάρα τοῦ Ἐνετικῶ ὕδραγωγείου παρὰ τὴν Σιλαμον) ἔχω νὰ ἀντιπαρατηρήσω τὰ ἐπόμενα.

Ἡ ἀπόδειξις, ἣν τελευταῖον προσεκομίσατε περὶ τῆς εἰδικῆς ἐννοίας, ἐν ἣ παρελαμβάνετο κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους τὸ ὄνομα *Κρήτη* εἰς χαρακτηρισμὸν τοῦ Μεγ. Κάστρου (Χάνδακος, Candia) παρέχει τὴν κλεῖδα τὴν πλήρως εἰσάγουσαν εἰς τὸ νόημα τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ ἐπιγράμματος. Τὰ δύο προσγραπτέα Ι ἔσημείωσα οὐχὶ διορθῶν παράλειψιν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀλλ' ἐπιπροϋποθέσει συστηματικῆς παραμελήσεως αὐτῶν ἐν τῇ δοτικῇ κατὰ τὴν σταθερὰν συνήθειαν τῶν ἀπὸ τῆς ρωμαϊκῆς κατακτήσεως καὶ μετέπειτα χρόνων ΣΤΑΦΥΛΗ — ΠΡΟΝΟΙΑ = ΣΤΑΦΥΛΗΙ — ΠΡΟΝΟΙΑΙ. Ἐχων δὲ νῦν βέβαιον τὸ ὑπὸ τῆς λέξεως *Κρήτη* εἰδικῶς δηλούμενον ἐξετάζω τὸ ἐπίγραμμα καὶ εὗρισκω ὅτι, ἀν μὲν ὑποτεθῆ τὸ συχὰ συμβαῖνον ὅτι πρὸ τοῦ σ τοῦ σταφυλῆν ἐξέπεσε τὸ τελικὸν ς τῆς λέξεως *Κρήτη* ἐν γενικῇ πτώσει παραλαμβανομένης, σώζεται μὲν ἡ ἐννοία τοῦ δευτέρου τμήματος τῆς ἐπιγραφῆς (στ. 3—5) καὶ τῆς λέξεως ΠΡΟΝΟΙΑ παραλαμβανομένης ἀντὶ ὀνομαστικῆς, ἀλλ' ἡ ἐνταῦθα θεραπεία καταλείπει ἀβέβητον τὸ ἐν τῇ πρώτῃ μέρει (στ. 1—2) νοσοῦν ἔνεκα τῆς λέξεως ΣΤΑΦΥΛΗ ἐν ὀνομαστικῇ. Ἐν ᾧ ἂν καὶ τὸ ΣΤΑΦΥΛΗ καὶ τὸ ΠΡΟΝΟΙΑ ἀναγνωσθῶσι *σταφυλῆ* καὶ *προνοία* καὶ ἀρτίαν ἐννοιαν εὗρισκομεν ἐν ἀμφοτέροις ταῖς περιόδοις καὶ ἀκριβῆ ἀντιστοιχίαν ἐν τῇ συνδέσμῳ αὐτῶν καὶ τῇ τοῦ λόγου εἰρμῇ, ἣτοι.